

Hollander Jakab

Én vagyok a képen. Ennél a képnél nincs korábbi képem. Közvetlenül az után készült, hogy megérkeztem a koncentrációs táborból Budapestre, 1945-ben. Amikor ez a kép készült, még együtt voltam a nővéremmel, Rózával, aki később kiment a férjével Amerikába. Én pedig hazajöttem Kárpátaljára. A nővérem magával vitte ennek a képnek egy másolatát. Sok-sok éven keresztül ez volt az egyetlen képe rólam, hiszen a szovjet időkben nem levelezhattünk egymással.

1944. március végén magyar csendőrök járták végig a zsidó házakat, és megparancsolták az ott lakóknak, hogy készüljenek az útra [Ez minden bizonnyal valamivel később, áprilisban történhetett. A zsidók gettóba költöztetéséről szóló rendelet 1944. április 28-án született meg, a részleteket azonban már április 4-én kidolgozták, és Kárpátalján (valamint az ország északkeleti részein) 1944. április 16-án, vasárnap, Pészah első napján kezdődött meg a gettóba költöztetés. - A szerk.]. Marhavagonokba szállítottak föl minket, minden vagonba hetven embert, így vittek el Beregszászra, ahol már kiépült a gettó. Három hétig voltunk a gettóban. Aztán a magyarok betereltek minket a vagonokba, és Szlovákián keresztül Lengyelországba, az auschwitz-i koncentrációs táborba vittek.

Anyámat a két öcsémmel és a húgommal meg Gitta nagymamámmal együtt azonnal félreállították, abba a csoportba, amelyben az asszonyok álltak a gyermekekkel. Apámnak a másik irányba kellett mennie, nekem meg anyámmal. Én azonban megfogtam apám kezét, és elindultam vele. Később tudtam meg, hogy anyámat, a gyerekeket és Gitta nagymamámat még aznap megölték a gázkamrában. Apámmal együtt a fürdőbe vittek minket. Amíg fürödtünk, elvitték a ruhánkat, és nem adtak helyette másikat. Három napon át pucéron tartottak minket a barakkban, senki sem dolgozott. A negyedik napon kaptunk csíkos rabruhát meg sapkát, átvittek minket a Vossbergben fölépített táborba dolgozni, nem messze Berlinton. 1944. április huszonnyolcadikán érkeztünk meg a Gross-Rosen nevű táborba. [A pontos dátumot illetően valószínűleg téved: Beregszászról a zsidókat 1944. május 16. és 29. között deportálták, néhány napot igénybe vett az út, és legalább 4 napot Auschwitzban töltöttek. Tehát nem áprilisról, hanem (legkorábban) májusról van szó. - A szerk.] A tábort német katonák őrizték.

1945 februárjában az angolok és az amerikaiak támadásba lendültek. 1945 márciusában fősorakoztattak, és gyalogszerrel elindítottak minket Ausztriába. A táborból hatezren indultunk el, és alig több mint ezren érkeztünk meg a kijelölt helyre. Az egyik mauthauseni koncentrációs táborba, Ebenseebe vittek minket, három kilométerre Mauthausentől. Itt már nem dolgoztunk, majdnem minden időnket a priccsen heverve töltöttük, hogy megőrizzük a maradék erőnket. Azokat, akik már alig tudtak fölkelni, fölraktuk a felső priccsre.

Apámat 1945. április huszonnyolcadikán gyilkolták meg. Volt pár arany korona a szájában, amiket, hogy ne legyen föltűnő, mindig agyaggal kent be. A koronákról senki sem tudott, de valahogy valaki mégiscsak fölfigyelt rá. A barakk két végében két nagy, vízzel teli hordó állt. Apám fejét egy ilyen hordóba nyomták bele, és miután megfulladt, a padlóra dobták a tetemét. Reggel a kutyák fedezték föl a holttestet. A szájában nem volt egyetlen arany korona sem. Soha nem tudtam meg, hogy ki tette.

1945. május ötödike volt, amikor a németek elszöktek, sok fogoly nem is tudott a távozásukról. Másnap, május hatodikán amerikai egységek vonultak be a táborba. Már a felső priccsen feküdtem, nem keltem föl, nem is nagyon mozogtam. A csaknem száznyolcvan centis magasságomhoz harmincnégy kilót nyomtam. Az amerikaiakkal érkezett orvos kórházba küldött. Hordágyra fektettek, és egy bécsi kórházba szállítottak. Egy hónappal később átírányítottak egy prágai szanatóriumba, ahol további három hónapot töltöttem.

Amikor kiengedtek a szanatóriumból, úgy döntöttem, hogy Budapestre megyek. Csaknem biztos voltam benne, hogy a Budapesten élő nagybátyámat és nővéremet is koncentrációs táborba

hurcolták, de abban bíztam, hogy megtudok valamit a sorsukról. Bele sem gondoltam akkor, hogy mi lesz velem később, mit fogok kezdeni magammal. Prágában volt egy bizottság, ahol kiadták a szükséges úti okmányokat, és adtak egy kis útravalót a koncentrációs táborokból szabadultaknak. Elutaztam Budapestre pár kárpátaljai meg magyar útitársammal együtt. Budapesten egy kollégiumban kaptunk szállást. Nem tudtam a nagybátyám lakcímét, de azt gondoltam, hogy valahogy majdcsak kiderítem. Egyszer aztán a kollégiumban megjelent egy amerikai tiszt, és kérdezősködni kezdett, hogy van-e közöttünk kárpátaljai. A többiek rám böktek, mire megkérdezte, hogy nem Hollandernek hívnak-e. Kérdeztem, hogy miből gondolta, hogy én lehetek az, mire azt felelte, hogy nincs még egy ilyen jellegzetesen vörös haj a világon. Egyedi volt a hajszínem, világos vörösös. Az amerikai tiszt megkért, hogy menjek vele. Nem értettem, miről van szó, mire azt mondta, hogy elvisz a nővéremhez. Így találtam meg a nővéremet és a nagybátyámat.